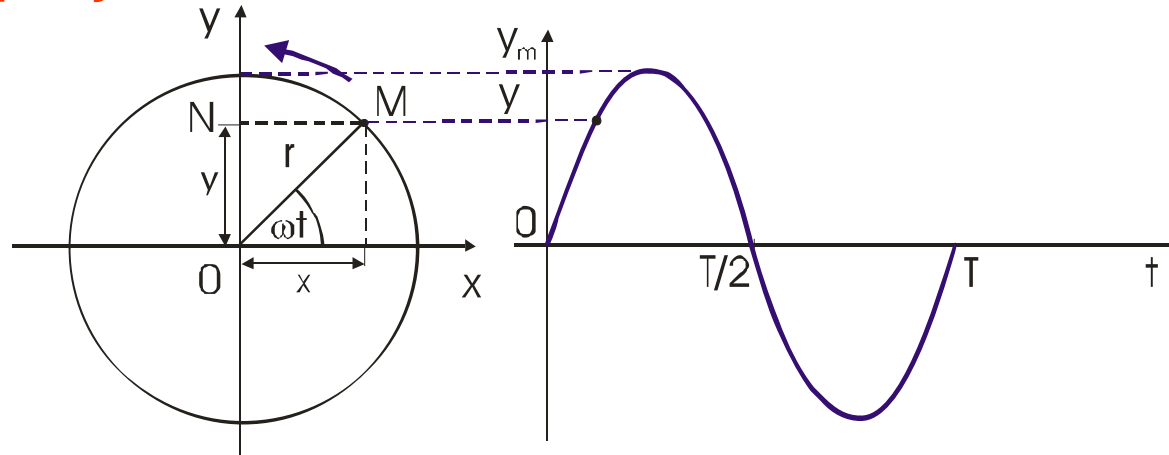

Kmitání a vlnění

nestacionární děje s periodickým průběhem

Kmitavý pohyb, jehož časový diagram má podobu sinusoidy nazýváme **harmonický pohyb** a hovoříme o **harmonickém kmitání**.

Rovnice harmonického kmitání pro stanovení okamžité výchylky y má tvar

$$y = y_m \sin \omega t,$$

y_m je **amplituda výchylky** $\omega.t$ je **okamžitá fáze kmitání**
 ω je **úhlová frekvence** (úhlový kmitočet)

$$\omega = \frac{2\pi}{T} \quad [\text{rad}\cdot\text{s}^{-1}],$$

T je **doba kmitu (perioda)**

frekvence (kmitočet)

$$f = \frac{1}{T} \quad [\text{s}^{-1}], [\text{Hz}].$$

Tuhost pružiny

$$k = \frac{F}{\Delta l} \text{ [N.m}^{-1}\text{]}$$

úhlová frekvence vlastního kmitání pružinového oscilátoru

$$\omega_o = \sqrt{\frac{k}{m}}$$

Pro periodu T_o a frekvenci f_o platí vztahy

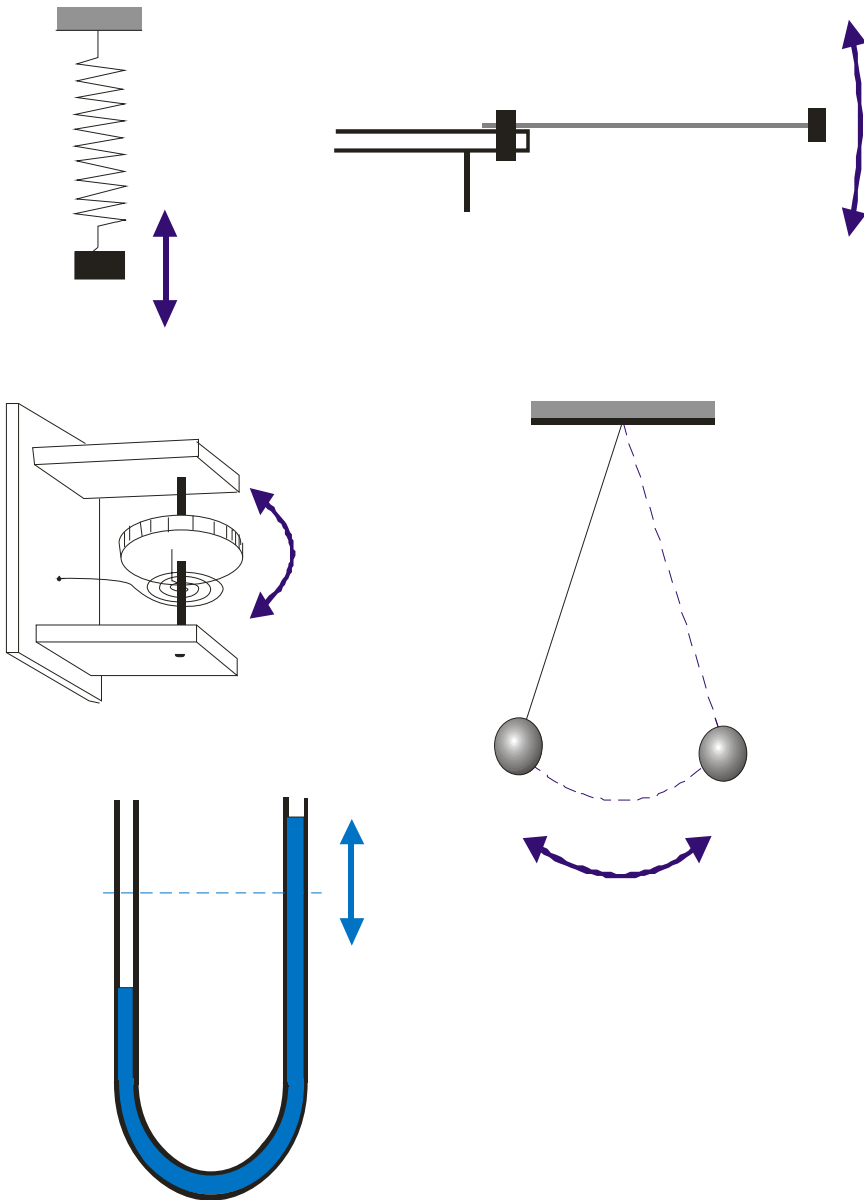
$$T_o = \sqrt{\frac{m}{k}} 2\pi \quad f_o = \sqrt{\frac{k}{m}} (1/2\pi)$$

Pro úhlovou frekvenci vlastního kmitání **kyvadla** platí

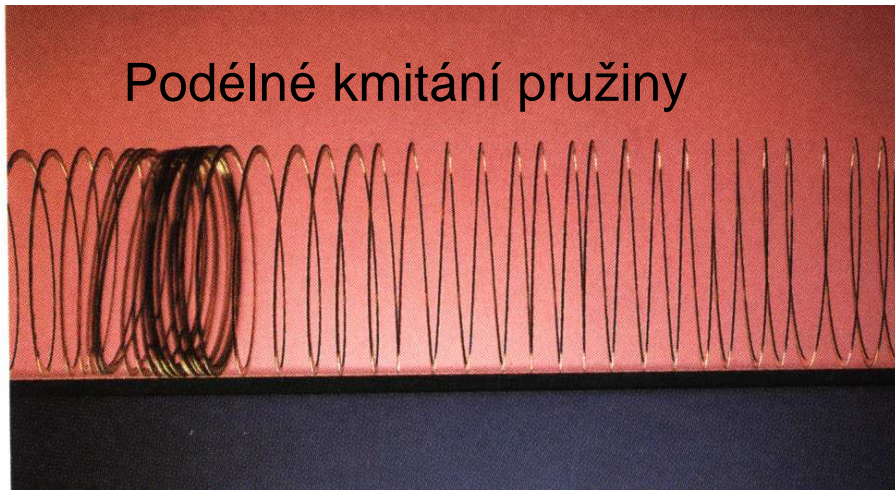
$$\omega_o = \sqrt{\frac{g}{l}}$$

Pro periodu a frekvenci vlastního kmitání platí vztahy

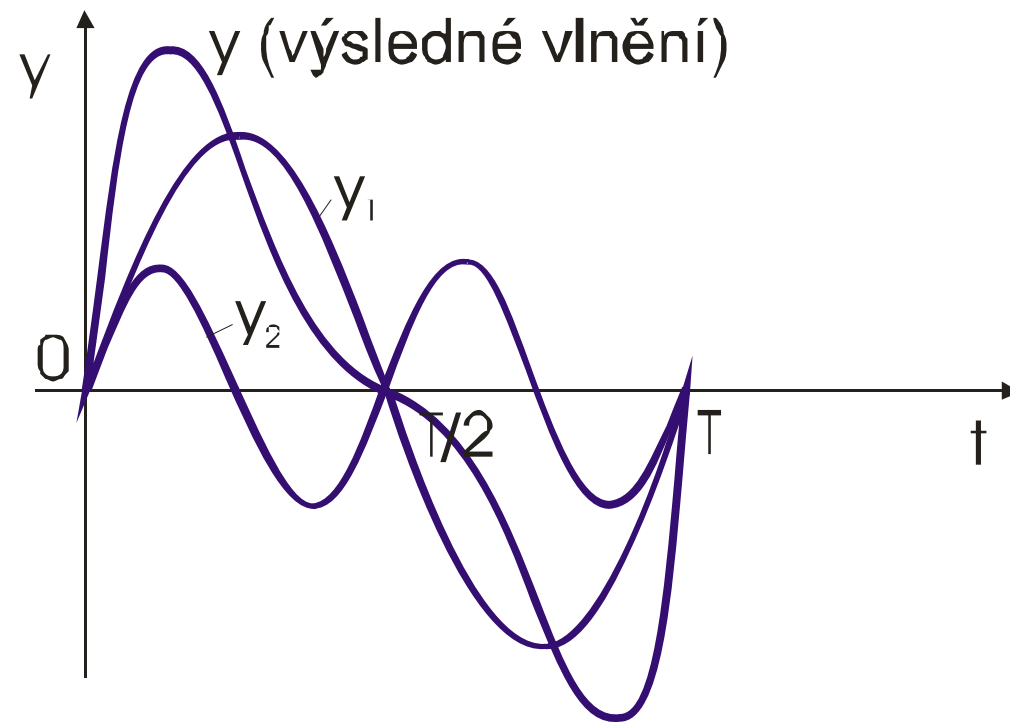
$$T_o = 2\pi \sqrt{\frac{l}{g}} \quad f_o = (1/2\pi) \sqrt{\frac{g}{l}}$$

Podélné kmitání pružiny

Příčné kmitání pružiny

Skládání vlnění o různé frekvenci a amplitudě

rychlost vlnění v závisí na vlastnostech prostředí

vlnová délka

$$\lambda = vT = \frac{v}{f} \text{ [m]}$$

rovnice postupné vlny

$$y = y_m \sin 2\pi \left(\frac{t}{T} - \frac{x}{\lambda} \right)$$

Fáze vlnění je veličina vyjádřená vztahem

$$\varphi = 2\pi \frac{x}{\lambda}$$

interference vlnění. Dvě **vlnění** jsou **koherentní**, mají-li stejnou úhlovou frekvenci ω a je mezi nimi stálý rozdíl fází $\Delta\varphi$. Pro okamžitou výchylku výsledného vlnění platí vztah

$$y = 2y_m \cos \pi \frac{d}{\lambda} \sin 2\pi \left(\frac{t}{T} - \frac{x}{\lambda} \right).$$

Interferenční maximum

$$d = 2k \frac{\lambda}{2}, \text{ kde } k = 0, 1, 2, \dots$$

Interferenční minimum

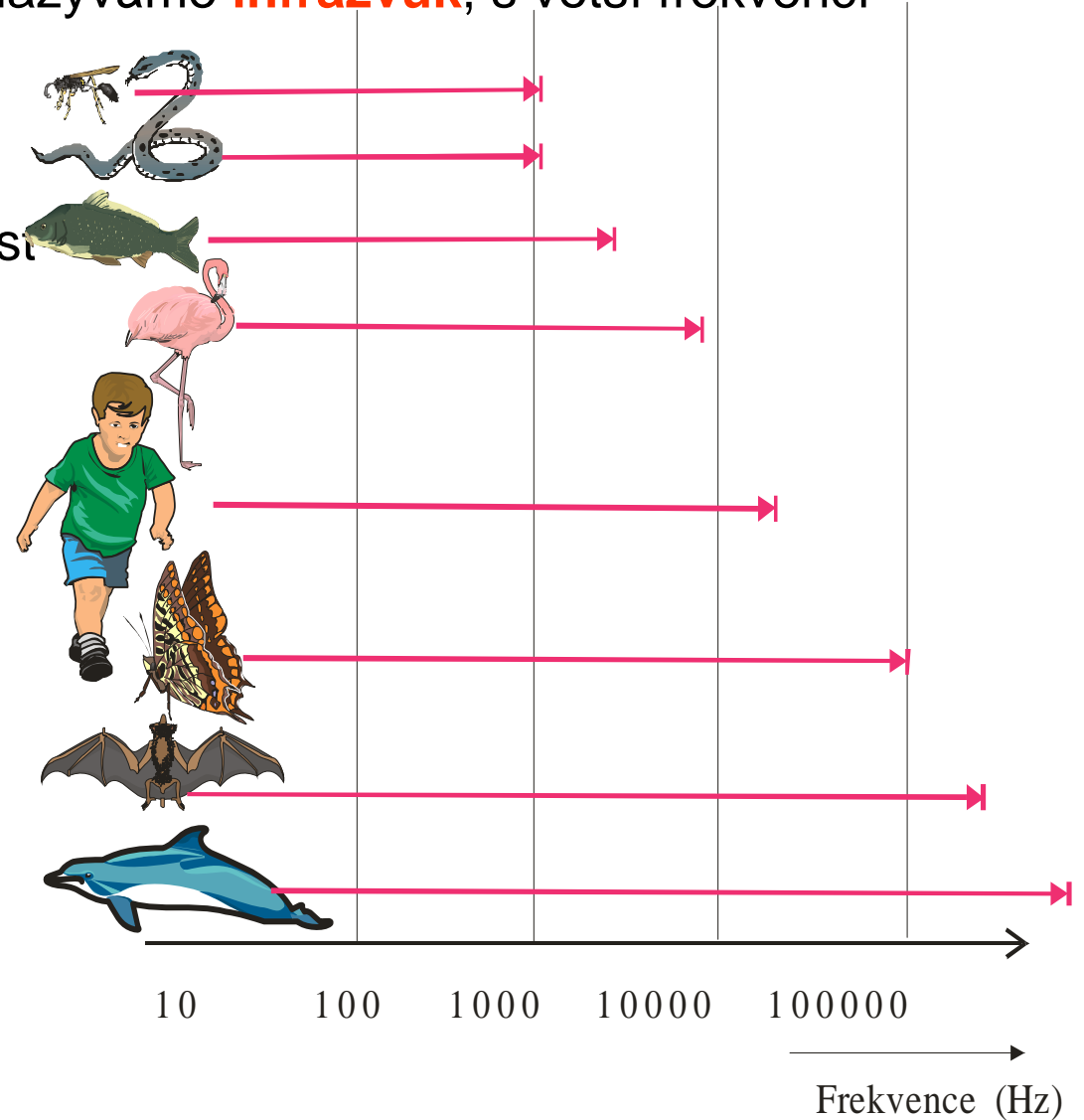
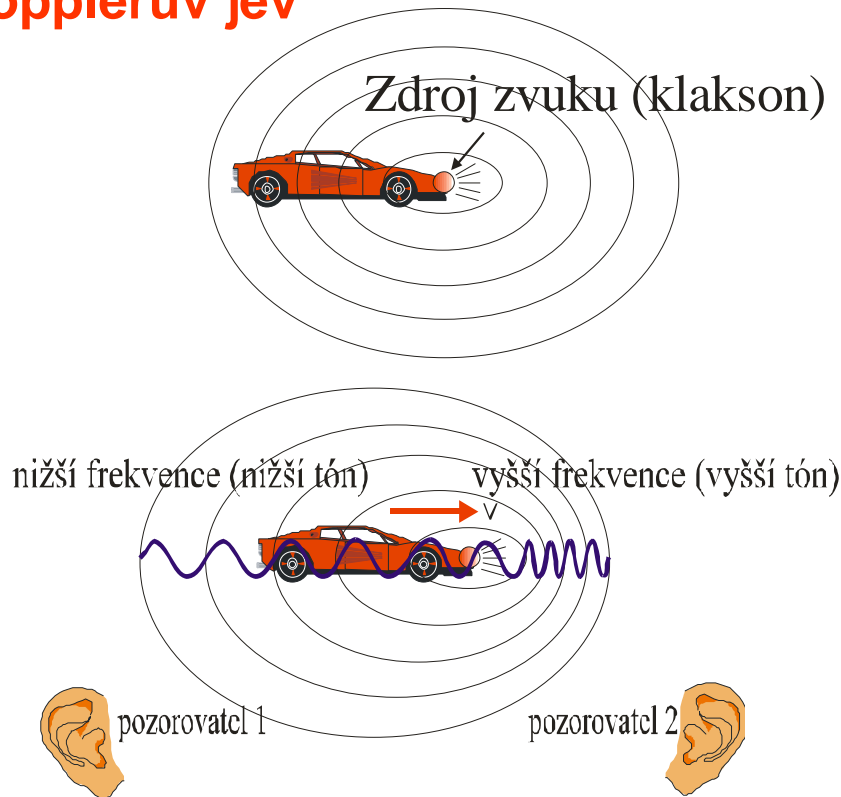
$$d = (2k+1) \frac{\lambda}{2}, \text{ kde } k = 0, 1, 2, \dots$$

Akustika studuje děje, které probíhají při vzniku, šíření a vnímání zvuku.
Lidské ucho vnímá zvuky přibližně v rozsahu frekvencí **16 Hz až 16 kHz**

Mechanické vlnění s menší frekvencí nazýváme **infrazvuk**, s větší frekvencí **ultrazvuk**.

Ve vzduchu má zvukové vlnění rychlost
 $v = 331,82 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$.

Dopplerův jev

Výška tónu je určena frekvencí tónu

Barva tónu je určena vyššími harmonickými tóny

Hlasitost zvuku je subjektivním hodnocením zvukového vjemu, který vzniká působením zvuku na sluchový orgán

Intenzita zvuku I je objektivní fyzikální veličinou, kterou hodnotíme zvuk

$$I = \frac{P}{S} \text{ [W.m}^{-2} \text{],}$$

kde P je výkon zvukového vlnění a S obsah plochy.

Jako **práh slyšení** (při frekvenci 1 kHz) je zvolena intenzita zvuku

$$I_0 = 10^{-12} \text{ W.m}^{-2}$$

Prahu bolestivosti odpovídá přibližně $I = 10 \text{ W.m}^{-2}$

Hladina intenzity zvuku je určena vyjádřením

$$L = 10 \log \frac{I}{I_0} \text{ [dB]}$$

